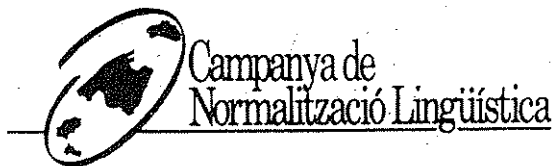

LÍNIA DIRECTA

amb la Campanya de Normalització Lingüística

VII

Palma
1995

Línea Directa

© Aina Moll, A.I. Alomar i Cèlia Riba, segons l'autoria dels textos.

Producció: Campanya de Normalització Lingüística de les Illes Balears

Fotocomposició: Jorvich, s.l.

Impressió: Jorvich, s.l.

Dipòsit Legal: PM-1.364/1991

I.S.B.N. 84-604-8810-1

IV Srs/res: evitem l'ús de la barra

Fa mesos dedicàrem una **Línia Directa** a comentar l'ús inadequat de les formes "barrades" **Est/e, Oest/e**, amb què s'ha senyalitzat la Via de Cintura amb la pretensió de fer una retolació "bilingüe" (v. *Línia Directa*, IV, p. 41). Fèiem notar que aquest ús és propi de l'expressió abreujada de paraules que en una llengua determinada divergeixen només per la terminació de gènere (i més rarament, de nombre); que és típic dels formularis administratius i que la barra hi té el valor de la preposició **o** ("senyor **o** senyora", per exemple); no serveix, per tant, per indicar una mateixa cosa en dues llengües diferents, encara que en aquest cas l'única diferència entre el català i el castellà sigui la e que aquest té de més.

Avui insistim en el tema de "la barra", per alertar els nostres lectors contra l'ús abusiu que se'n fa actualment, no sols en impresos de l'administració, sinó en cartes i circulars trameses per entitats i empreses molt diverses, i fins i tot dins el text d'un article periodístic o de revista especialitzada.

Val a dir que es tracta d'un abús fet amb molt bona intenció: la de fer un **ús no sexista del llenguatge**, eliminant de la relació social costums i expressions "masclistes", que reflecteixen la minusvaloració que ha patit la dona durant segles i no el paper que s'ha guanyat en el món d'avui. Per sort, és una preocupació molt estesa actualment en els països desenvolupats, especialment per part d'organitzacions com la Unesco o la Comissió de les Comunitats europees, i de molts de governs de països occidentals. Ja s'hi ha treballat molt, en moltes llengües, però encara queda molt per fer.

D'una banda, es tracta de difondre les formes femenines dels noms de professions o de càrrecs que tradicionalment eren ocupats sols per homes. La gent es va acostumant a veure plaques de professionals o targetes de visita d'una **enginyera**, una **arquitecta**, una **advocada**, i a parlar de la **ministra**, la **presidenta**, o d'una **alcalde** o **alcaldessa** (no és clar encara quina d'aquestes dues formes prevaldrà en català), però durant molts d'anys, les poques dones que hi arribaven eren designades amb el nom masculí, o com a màxim amb l'expressió **dona enginyer**, **dona advocat**, i elles mateixes consignaven **metge**, **advocat**, **veterinari**, etc., a l'hora de fer constar la seva professió.

D'altra banda, cal eliminar de l'ús social tractaments femenins inadequats, com els que s'atribueixen a una dona (**batlessa**, **metgessa**, **apotecària**, etc.) perquè els té el seu marit, i els que la "disminueixen", com **senyoreta** aplicat a una dona fadrina, que ja no creixerà...

Però també s'amaga la presència de la dona usant el masculí amb caràcter genèric: com que el masculí, en les llengües romàniques, és la forma "genèricament no marcada" (i per tant es pot referir a homes i dones o només a homes, mentre que el femení serveix exclusivament per designar dones), es parla dels **metges** d'un hospital, dels **professors** d'un centre d'ensenyança, dels **enginyers** d'una empresa, etc., encara que el 90% del col·lectiu siguin dones, i sembla que no n'hi ha cap. Igualment, s'enviaven cartes circulars que començaven per "Distingit senyor" i es publicaven models d'instàncies que s'havien d'adreçar al "Sr. President, Sr. Batle, Sr. Ministre", etc., com si no ho pogués ser cap dona. Per a aquests casos s'adoptà la barra, que és útil i no fa mal a ningú quan s'empra en fórmules abreujades que es llegeixen completes i unides per la conjunció **o** ("senyor **o** senyora") o en fórmules que no es llegeixen -i que podríem continuar expressant amb el masculí genèric, si no

fos que afavoriríem el “vici de la masculinització”-, com en les firmes de documents: **El/La Secretari/ària**; “**V**ist i plau. **El/la President/a**; **El/la comprador/a**; **El/la venedor/a**, etc. Fins i tot és acceptable (però gens recomanable), en una carta circular, adreçada a **Sr/a X**, començar amb un **Distingit/da amic/ga**, perquè en realitat aquesta fórmula tampoc no es llegeix.

A l’interior d’un paràgraf, la barra és al meu entendre inadmissible, perquè el text no és llegible. Escriure “**sou convocat/da** a la reunió...”, o bé “**els/les professors/res** reuniran **els/les alumnes** que han estat **sancionats/des...**” només serveix per destrossar la llengua.

S’ha de procurar emprar sempre un llenguatge no sexista, però s’ha d’evitar al màxim l’ús de “la barra”, excepte en els “clixés” esmentats més amunt (que poques vegades són necessaris, ja que la informatització creixent de la vida moderna permet enviar circulars personalitzades, amb models diferents per a homes i dones, amb el tractament adequat, no sols a l’encapçalament, sinó en tot el text: adjectius, pronoms, etc.). En certs casos, es pot usar la barra separant sintagmes complets (que es poden llegir), i no cada element per separat:

Benvolgut amic / Benvolguda amiga, en lloc de “benvolgut/da amic/ga”; **Els professors i les professores, o el professorat**, en lloc de “els/les professors/res”; **la persona interessada**, en lloc de “l’/la interessat/da”; etc.

En molts de casos, una bona solució és dir el nom masculí i el femení, i emprar només el masculí (com a genèric) en els adjectius que l’acompanyen: **Benvolguts amics i amigues; els ciutadans i les ciutadanes interessats...** (o, millor encara, al revés: **les ciutadanes i els ciutadans interessats**: hi guanya la sintaxi, i no és obligat posar els homes en primer lloc...).

Sempre és possible expressar-se de manera no sexista i al mateix temps respectuosa de la correcció lingüística. És qüestió de sensibilitat i d’imaginació.- **A.M.** (6-6-94)